

Formning af en Personlighed, Mentalitet og Psyke

Formningen af en islamisk personlighed, og opbygning af dens to komponenter (mentaliteten og psyken), er essentiel for muslimer, hvis vi skal bære *da'wah* og genoprejs Ummah. I denne artikel vil vi undersøge, hvad det vil sige at forme en personlighed, opbygge både mentaliteten og psyken og hvor vigtigt det er at gøre det til en vedvarende praksis.

Mennesket er skabt med tre grundlæggende instinkter:

- Religiositetsinstinktet
- Artsinstinktet og,
- Overlevelsesinstinktet

Disse instinkter har mange udvendige manifestationer som kaldes drivkrafter. Religiositetsinstinktet viser sig i menneskets drivkraft til at tilbede Gud, eller forherlige idoler. Artsinstinktet manifesterer sig i den seksuelle tilbøjelighed, moderskab, eller faderskab. Og overlevelsesinstinktet manifesterer sig i ejerskab, selvished, uselvished, lysten til at dominere, frygt, og nysgerrighed. Udover disse tre instinkter har vi mange organiske behov. Sammen skaber de den vitale energi, som skal forbruges via opfyldelsen af disse instinkter og behov.

Det gøres enten forkert eller rigtigt - i overensstemmelse med Allahs (swt) påbud eller regler (dvs. hvad Han forpligtede og hvad Han forbød). Måden hvorpå disse behov bliver opfyldt, betegnes som adfærden eller en persons karakter (psyken).

Som nævnt før, er vores personlighed sammensat af en mentalitet (tænkemåde) og en adfærd (karakter). For at opbygge en levedygtig personlighed, så skal mentaliteten og adfærden supplere hinanden. Med andre ord, så skal de begge være udledt fra samme kilde. Som et resultat vil man tænke over ting, og handle på et fælles grundlag, der vil tjene som et fundament for opfyldelsen af ens instinkter og biologiske behov.

Så hvis menneskets mentalitet og adfærd er bygget på en omfattende ideologi, som er gyldig og korrekt, og forstanden er overbevist om dens gyldighed og den opfylder menneskets instinkter vil en stabil personlighed blive formet. Denne personlighed vil så have en større evne til at påvirke sine omgivelser, være produktiv i samfundet, og den vil ikke degenerere *insha Allah*.

Den islamiske '*aqidah*' (verdensanskuelse) er den eneste erkendelse, som bygger på intellektet, opfylder de menneskelige instinkter, og giver sindet tryghed og ro. Den bør være det eneste grundlag, personligheden skal bygges på. Virkningen ved at basere mentaliteten og adfærden på den islamiske '*aqidah*', vil være tydelig i alle livets aspekter. Nogle af disse aspekter er relateret til mentaliteten eller tænkningmåden, og andre er så relateret til adfærden, eller måden hvorpå man opfylder sine behov.

At bygge mentaliteten på den islamiske '*aqidah*' vil sige at forstå forstandens rolle og dens begrænsninger, og se den klare linje som adskiller forstanden fra den guddommelige åbenbaring (*wahi*). Det vil også sige at man evaluerer enhver idé ifølge den islamiske '*aqidah*', før man accepterer eller afviser den.

Den islamiske '*aqidah*' er fundamentet for mentaliteten (tænkningmåden).

Det er nemt at forstå, hvordan '*aqidah*' er fundamentet for ens handlinger og adfærd, men det kan være svært at forstå meningen med at gøre '*aqidah*' til fundamentet for mentaliteten. For man bør ikke glemme, at Islam vejleder tænkningen og adfærden, og begrænser forstandens rolle. Eksempelvis har forstanden ikke lov til at tænke indenfor *ghayb* (det usete eller det som ligger udover vores sanser) eller lovgive. Dens rolle er derimod at fortolke og forstå den åbenbarede tekst via en veldefineret metode (som kaldes *ijtihad*).

Profeten Muhammad (saaws) plejede at opklare de lovmæssige spørgsmål, som behandlede folks handlinger; han dirigerede også deres tænkning, og han klargjorde begrænsningerne på deres tænkning for dem. Dette ses i hændelsen, da solen blev formørket samme dag, hvor Muhammads (saaws) søn døde. Fordi folk mente

at solen blev formørket på grund af hans søns død så fortalte Profeten (saaws) at formørkelsen er et tegn fra Allah (swt) og det sker ikke på grund af nogens død. Derfor er der intet forhold imellem de to hændelser. Et andet eksempel er da Profeten (saaws) opklarede en misforståelse hos en gruppe af hans ledsagere (ra), fordi de blev ved med at sige, hvad de plejede at sige før Islam, at en stjerne bragte regnen. Han (saaws) bad dem sige, at stjernernes Herre (dvs. Allah [swt]), bringer regnen.

Selv muslimernes udtryk blev behandlet af åbenbaringer, eksempelvis hvor Allah (swt) siger i Qur'anen:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقُولُوا رَاعِنَا وَقُولُوا انظُرْنَا﴾

"Åh I Troende! Sig ikke Ra'ina (til Profeten), men sig Unẓurna..." [MOQ al-Baqarah 2:104]

Jøderne gjorde grin med Profeten (saaws), ved at bruge dette ord. På hebraisk betyder det tåbe, så derfor bad Allah (swt) muslimerne om at bruge et andet ord som havde den korrekte betydning: "Unẓurna" - "vejled os."

Islam befriede også vores tænkning fra begrænsningen i nationalisme, underdanighed til andre og selviskhed, til den frihed og opfyldelse der kommer ved at tjene Allah (swt). Islam kom tydeligvis ikke kun for at vejlede vores adfærd, men også vores tænkning. Altså er der et stort behov for at kigge på den islamiske 'aqidah som kilden til vores opfattelser, for at opbygge den islamiske personlighed. Når sådan en mentalitet er oprettet så bliver det nemmere at udvikle den og vedligeholde den, ved at studere og lære mere om Islam.

Den islamiske 'aqidah er fundamentet for adfærden.

At gøre den islamiske 'aqidah til fundamentet for personlighedens karakter vil sige at man opfylder instinkter og biologiske behov ifølge den lovgivning der er baseret på den islamiske 'aqidah. Islam opfylder instinkterne og de organiske behov på en organiseret og sammenhængende måde, uden undertrykkelse eller løshed. Den vil for eksempel ikke forbyde mennesket at frygte; derimod så dirigerer den ham/hende til at frygte det, som har fortjent at blive frygtet.

﴿اتَّخَشَوْهُمْ فَلِلَّهِ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَوْهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾

"Frygter I dem? Allah har da mere ret til at blive frygtet, hvis I virkelig er Troende." [MOQ at-Tawbah 9:13]

Opfyldelsen af religiøsitetstinstinktet med alle sine manifestationer skal også baseres på regler, der er relateret til bøn, faste, pilgrimsfærd, zakah, og andre ting som styrker vores forhold til Skaberens. Dette er det positive aspekt i opfyldelsen af religiøsitetstinstinktet. Det negative aspekt derimod, er undgåelsen af ethvert tegn på tilbedelse eller underkastelse til en anden gud end Skaberens, Allah (swt). De islamiske regler kom for at gøre rede for begge aspekter; det positive og det negative.

Opfyldelsen af instinktet for menneskeracens overlevelse, sker ved seksuelle relationer indenfor de rammer, som Islam foreskriver, ved at være venlig overfor slægtninge, og ved at behandle forældre på en god måde. Dette er det positive aspekt i sådan en opfyldelse. Og det opfyldes også ved at man afholder sig fra hor og utroskab, blandt andet ved at kvinder skal undgå at afdække sig, at en ubeslægtet mand og kvinde undgår at være alene sammen, og ved at undgå sammenblanding mellem de to køn på en ulovlig måde.

Opfyldelsen af overlevelsesinstinktet foretages ligeledes ved at overholde midlerne til ejerskab positivt (gør hvad Allah tillod), og negativt (gør ikke, hvad Allah forbød i denne sammenhæng). Vi kan også gøre det, ved udelukkende at frygte Allah (swt), og ikke frygte de ting, som vi ikke har lov til at frygte.

Men overlevelsesinstinktet har andre aspekter, som skal opfyldes ifølge Islams regler. Dette er fordi at Islam vejleder mennesket til at opfylde sine instinkter og specificerer måden det skal gøres på; Islam behandler det på to måder. For det første vejleder den mennesker til at opfylde deres instinkter på den korrekte måde, og for det andet, så eliminerer den nogle selviske (egoistiske) tendenser. Dette gøres ikke ved at undertrykke et

instinkt, men derimod ved at vejlede individerne henimod den lovlige opfyldelse. Ved at fremvise måden, så elimineres denne selvskhed.

Eksempelvis behandler Islam selvskheden ved at opfordre til, at man ofrer sig for andre. Både selvskheden og ofringen udspringer fra overlevelsesinstinktet. Ved at overkomme selvskheden med ofringen så opfyldes overlevelsesinstinktet stadigvæk, og selvskhedens harmfulde virkninger elimineres. Nøjagtig det samme gør sig gældende for tendensen til at dominere. Dette er en drivkraft, som udspringer fra overlevelsesinstinktet. Islam undertrykker ikke drivkraften; derimod dirigeres den fra personlig dominans til ideologiens dominans. Altså arbejder en intellektuelt oplyst person for ideologiens dominans og vedbliver med at kæmpe for denne dominans, hvorimod den intellektuelt forfaldne person blot ønsker at dominere andre.

Efterhånden som personen bliver mere involveret, og overbevist om den islamiske *'aqidah*, og efterhånden som ens intellektuelle niveau forøger sig, og man bliver mere hengiven og trofast overfor sagen, vil alle ens selviske og personlige tendenser blive forringet, indtil han/hun når et stadie af absolut trofasthed. Ved dette stadie vil tilbøjeligheden til selv-dominans forsvinde, og man forbinder ikke personlige aspekter med denne *'aqidah*, og ”Allah (swt) og Hans Profet (saaws) bliver de mest elskede for ham”, som det blev berettet i en *hadith*, og ”Så Allah (swt) og Hans Profet vil være mere elsket af ham end hans ejendom, børn, egen sjæl og alle folk.” På det tidspunkt vil sådan en person ikke føle vrede for sig selv, vil ikke se ned på folk, og han vil opføre sig som en tjener for Ummah.

Hvis dette forventes fra alle muslimerne, vil det forventes endnu mere af personen, som bærer den islamiske *da'wah*. Det er derfor 'Ali (ra) i en kamp, var ved at dræbe en af *kuffar* (de vantro), men stoppede da manden spyttede ham (må Allah [swt] bære hans ansigt - *karram Allahu wajhah*) i ansigtet. Og manden var overrasket over denne opførelse, fordi han forventede, at hans handling ville fremskynde drabet. Imam 'Ali (ra) sagde så til manden, at han umiddelbart ville dræbe ham, fordi han var Allahs (swt) fjende, men da han så spyttede ham i ansigtet, frygtede 'Ali (ra) at han ville dræbe ham for hævnens skyld, og lod derfor være.

Disse og andre eksempler illustrerer, hvordan den islamiske *'aqidah* vejleder det adfærdsmæssige aspekt af et menneskes personlighed. Den adfærdsmæssige komponent er dog mere besværlig at udvikle og opretholde, end den mentale komponent. Selvom udvikling og vedligeholdelse af tænkningen kræver at personen kender mere til Islam, så kræver udviklingen og vedligeholdelsen af det adfærdsmæssige aspekt af personligheden at man vedbliver med at komme tættere på Allah (swt) gennem tilbedelse (*'ibadaat*) og andre handlinger, såsom ekstraordinært opfordrede handlinger (*nawafil*), faste, bøn og recitation af Qur'anen, som vil forstærke vores forhold til Allah (swt); dette er udover den fortsatte granskning af ens lyster og tilbøjeligheder, for at sikre at de tilpasser sig Islams regler. Med andre ord, så skal man være bevidst om Allah (swt), når man udfører sine handlinger.

Og det er farligt for os at formode at der findes nogle individer, som har så stærke instinkter at det ville være besværligt at kontrollere dem gennem den islamiske *'aqidah*. Denne formodning er falsk idet hvis mennesket er absolut overbevist om Allahs (swt) eksistens og enhed, og han/hun indser at forholdet imellem en selv og Skaberen (swt) inkluderer såvel Hans lovgivning som Hans (swt) skabelse, så vil han/hun handle på basis af sin overbevisning.

﴿أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ﴾

”Sandelig, skabelsen og befalingen tilkommer Ham.” [MOQ al-A'raf 7:54]

Når mennesket bliver overbevist om den islamiske *'aqidah* på basis af instinkterne og forstanden kombineret med hinanden, dvs. den intellektuelle erkendelse af Allahs (swt) eksistens, kombineret med de menneskelige instinkter, fordi man føler ens egne begrænsninger og mangler, og behovet for Skaberen som varetager ting, så indser man meningen med at overholde de islamiske påbud. Man kender de højeste værdier i livet, og ved at der efter dette liv vil indtræffe en Dommens Dag, og at han/hun vil blive stillet til ansvar af Allah (swt), og enten vil komme i et paradis,

”...hvis bredde er ligesom himlene og jorden.” [MOQ Aal 'Imran 3:133]

Eller i en,

”Brændende ild, som vil brænde ansigtshuden helt væk!” [MOQ al-Ma'arij 70:15-16]

Når mennesket indser alt dette, vil det være nemmere for ham/hende at overholde Allahs (swt) påbud, selv i fraværet af et islamisk miljø.

Den islamiske *'aqidah*, og de regler og reguleringer som udledes fra den, er derfor nok til at forme adfærden, uanset styrken i menneskets instinkter og deres manifestationer. Det burde være nok for os at overveje den udtalelse fra Profeten Muhammad (saaws) til Mu'adh bin Jabal (ra), ”...og folk vil blive smidt i Ilden på deres ansigter (eller han sagde på deres næser), på grund af hvad de siger.” Den islamiske *'aqidah* og den lovgivning, som udspringer fra den, kontrollerer adfærden, og oprejser mennesket, for ikke at nævne muslimen som bærer *da'wah*, til en højere status, som endda overgår englens.

Til trods for alt dette kan personlig fiasko eller ideologisk død komme pludselig. Det er af denne grund at en vedvarende forstærkning af de førnævnte aspekter af personligheden er nødvendig til enhver tid. Her citeres Profetens (saaws) *du'a*, da han sagde, ”Åh Allah, overlad mig ikke til mig selv, et eneste øjeblik,” og ”Jeg har før forbudt jer, at besøge gravpladsen; besøg den, da den vil minde folk om det Hinsides.” Og 'Umar bin al-Khattabs (ra) *du'a*: ”Åh Allah, giv mig mulighed for at ihukomme Dig under alle vilkår, og ihukomme døden hele tiden.”

Hvad man skal huske er at fiasko eller døden kan komme langsomt eller hurtigt. Under alle omstændigheder burde den vedvarende observation af disse meninger med Allahs (swt) billigelse, hjælpe til at hindre fiaskoer. Det er sandt, at der kan forekomme slaphed i menneskers adfærd, men hvis det behandles med det samme, vil personen vende tilbage til at have en islamisk personlighed. I et tilfælde hvor et problem ikke behandles, og forsømmes eller personen begynder at retfærdiggøre ting for sig selv i en sag, såsom tilbøjeligheden til at dominere eller sige et bandeord, så vil problemet vokse, og kan føre til andre uønskede resultater. Dette her minder os om et råd fra 'Umar bin al-Khattab (ra): ”Hold jer selv ansvarlige, før I bliver stillet til ansvar.”

Den islamiske verdensanskuelse opretter en specifik tænkningstype; den specificerer et formål med livet og placerer mennesket i en højere status, og den dirigerer mennesket til at opfylde alt dette på en organiseret og kontrolleret måde. Det er afgørende at bemærke, at alt dette kommer fra den islamiske *'aqidah*, reglerne som udspringer fra den, det der bygger på den af idéer, erkendelsen af alt dette, og fastholdelse af overholdelsen heraf. Resultatet vil være en bedre islamisk personlighed, og skabelsen af *nabda* (oprejsning) i samfundet.

Opbygning af den islamiske personlighed blandt folk som bærer *da'wah*, er derfor første skridt for at oprejse samfundet, og vejen henimod etablering af denne Khilafah, den islamiske stat. Ummahs vekselvirkning med ideologien og koncentrationen om de islamiske idéer, vil derefter være dette arbejdes formål og hjørnesten.

Diskussionen om forstanden og dens rolle, når man diskuterer de islamiske regler med folk, er mere vigtigt end diskussionen om en bestemt regel. Dette skyldes, at folk skal indse forstandens rolle og begrænsninger, og at det gode og det onde fastlægges af Allah (swt), og ikke af vores forstand. Derefter vil snakken om en bestemt regel, være et spørgsmål om at viderebringe reglen. Men hvis en personen vedbliver med at tro, at forstanden har en absolut rolle, så vil det fundamentale problem forblive i personen og i samfundet, selvom man er enig med Islam om et bestemt påbud.

Det fundamentale problem vil forblive fordi forståelsen af forstandens rolle er en hjørnesteen i opbygningen af den islamiske personlighed og ændringen af samfundet, skønt kendskab til en bestemt regel, er nødvendig i *da'mah*, og skal studeres og overholdes.

Vi skal med andre ord indse, hvordan vi kan omstrukturere Ummahs tænkning, og hvordan vi kan opbygge den islamiske personlighed. Eftersom dette er et vigtigt spørgsmål når man bærer *da'mah*, så bør vi indtræde arbejdet med tilstrækkelig viden, og gøre tingene med den yderste bevidsthed.

Vores rolle som muslimer ligger langt udover diskussioner og argumenter. Det er den tunge opgave at bygge og omformulere måden, hvorpå Ummah tænker. Dette kræver blandt andre ting en bevidsthed om, hvor og hvornår man skal begynde, og det kræver at vi er tålmodige og udholdende. Udover alt dette, så skal vi sætte vores lid til Allah (swt) på den rigtige måde, og udelukkende søge hjælp hos Ham (swt). Dette er fordi denne opgave, at genopbygge og omformulere Ummahs tænkning, er meget besværlig og meget præcis, og dette er sandelig det mest besværlige arbejde.

Må Allah (swt) hjælpe os, og give os succes hermed. Ameen.